

DOI 10.26886/2520-7474.3(53)2022.6

UDC: 378.1:784.9:159.942

**PROSPECTIVE DIRECTIONS FOR IMPROVING THE PROCESS
OF FORMING THE READINESS OF VOCALIST STUDENTS
TO THE STAGE ACTIVITY**

Yao Jiali, Postgraduate student

<https://orcid.org/0000-0002-8598-6862>

e-mail: yao.tsziali@gmail.com

Ukrainian State University named after M. P. Drahomanov, Kyiv, Ukraine

The article clarifies the essence of the concept of "readiness of vocal students for stage activities". The need to identify promising directions for improving the process of formation of this phenomenon is substantiated. The dependence of student-vocalists' readiness for stage activities on the quality of preparation of musical works for public interpretation is considered. The spectrum of searches for effective forms and methods of improving the process of formation of the given phenomenon is highlighted thanks to the discovery of promising ideas, the implementation of which makes it possible to achieve perfect readiness of student vocalists for stage activities. The organization and course of a research experiment aimed at testing the effectiveness of well-founded hypotheses regarding the expedient use of voluntary and involuntary types of memory of student vocalists in the process of preparing a concert program for a stage presentation is described. It has been experimentally proven that effective forms and methods of improving the process of purposeful formation of students-vocalists' readiness for stage activities are those that enable them to use an arbitrary form of memorizing musical and literary text, and during its reproduction (creative interpretation) - a mixed one.

Key words: *readiness of vocal students for stage activities, musical*

works, forms and methods of memorizing sheet music, voluntary memory, involuntary memory.

аспірантка, Яо Цзялі. Перспективні напрями вдосконалення процесу формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності/ Український державний університет імені М.П.Драгоманова, Київ, Україна

У статті з'ясовано сутність поняття «готовність студентів-вокалістів до сценічної діяльності». Обґрунтовано потребу у виявленні перспективних напрямів удосконалення процесу формування означеного феномену. Розглянуто залежність готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності від якості підготовленості музичних творів до прилюдної інтерпретації. Висвітлено спектр пошуків ефективних форм і методів удосконалення процесу формування означеного феномену завдяки віднайденню перспективних ідей, реалізація яких надає змогу досягти досконалої готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності. Описано організацію та перебіг пошукового експерименту спрямованого на перевірку ефективності обґрунтованих гіпотез стосовно доцільного застосування довільного та мимовільного видів пам'яті студентів-вокалістів у процесі підготовки концертної програми до сценічної презентації. Експериментально доведено, що ефективними формами і методами вдосконалення процесу цілеспрямованого формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності є ті, які надають їм змогу застосовувати довільну форму запам'ятовування нотного й літературного тексту, а під час його відтворення (творчої інтерпретації) — змішану.

Ключові слова: *готовність студентів-вокалістів до сценічної діяльності, музичні твори, форми і методи запам'ятовування нотного тексту, довільна пам'ять, мимовільна пам'ять.*

Вступ. Розвиток цивілізації потребує висококваліфікованої особистості, яка забезпечить політичні, економічні й соціокультурні звершення. Формування такої особистості можливе лише за умови використання в означеному процесі досягнень всіх галузей науки, зокрема і культури. Основною складовою культури виступає мистецтво, завдяки якому в сценічних умовах діяльності передаються морально-естетичні цінності наступним поколінням. Саме тому особливої актуальності набуває модернізація мистецької освіти, перспектива якої вбачається в розробці інноваційних ефективних технологій цілеспрямованого формування у митців сценічної діяльності готовності до прилюдної інтерпретації музичних творів. Звичайно, означений феномен є складовою загальної професійної підготовленості майбутніх фахівців до прилюдних виступів, яка пов'язується з якістю підготовки концертної програми та психологічною готовністю до такого виду діяльності, адже прилюдність і підсумковість форми звітності створюють емоціогенні умови, які можуть негативно вплинути на злагодженість відтворення засвоєної інформації. Особливо «гостро» означені умови «відображаються» на злагодженості відтворення технічних умінь та виконавських навичок фонації звуку вокалістами.

Отже, віднайдення перспективних напрямів удосконалення процесу формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності може скласти основу подальших досліджень ефективних форм і методів цілеспрямованого формування означеного феномену у процесі фахового навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Упродовж XIX – XXI століть теорія і методика музичного навчання поповнилася великою кількістю праць визначних педагогів та виконавців, у яких проблема

формування готовності вокалістів до сценічних виступів розглядається з позицій:

- анатомії та фізіології, де увага спрямовується лише на технічний аспект формування виконавських навичок без усвідомленого управління процесом автоматизації виконавських дій (М. Авазашвілі, Н. Гребенюк, Л. Дмитрієв, Д. Євтушенко та ін.);

- психотехніки, за якою у формуванні виконавських навичок вокаліста пріоритетного значення надається психологічній сфері, але без урахування їх фізіологічних особливостей (В. Антонюк, І. Герсамія Д. Люш, О. Матвєєва та ін.);

- запам'ятовування музичного матеріалу та його відтворення у звичних та емоціогенних умовах відповідно до сучасних теорій пам'яті (В. Вотріна С. Кіквадзе , О. Маруфенко, Ю. Юцевич та ін.);

- інтонаційно-сислового наповнення мелодико-ритмічних ліній вокальних творів як синтетичного явища їх інтерпретаційної моделі (Н. Ахмедходжаєва, Т. Булат, Л. Лабінцева, Т. Мадішева та ін.).

Значно менше розроблено проблему розвитку артистичних здібностей студентів-вокалістів. Окрім цього, поза увагою науковців залишилися питання готовності студентів-вокалістів до сценічних виступів, а також методики її цілеспрямованого формування у вищих навчальних закладах. Натомість, у психолого-педагогічній та мистецтвознавчій літературі доводиться, що саме від означеного феномену залежить успішність їх майбутньої професійної діяльності.

Отже, важливість професійного становлення студентів-вокалістів і недостатня вивченість означеної проблеми зумовили вибір теми дослідження – «Перспективні напрями вдосконалення процесу формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності».

Метою статті є виявлення перспективних напрямів удосконалення процесу формування готовності студентів-вокалістів до

сценічної діяльності. Досягнення мети передбачало вирішення таких завдань, як:

1) звужити спектр пошуків ефективних форм і методів удосконалення процесу формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності завдяки віднайденню перспективних ідей, реалізація яких надала б змогу досягти бажаної мети;

2) розробити зміст пробних педагогічних настанов на основі віднайдених перспективних ідей удосконалення процесу формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності для учасників пошукових експериментальних груп;

3) провести пошуково-експериментальну роботу зі студентами-вокалістами і з'ясувати доцільність використання запропонованих пробних педагогічних настанов у розробці методики цілеспрямованого формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності.

Виклад основного матеріалу. У психолого-педагогічній науці поняття «готовність» інтерпретується як набута властивість особистості, яка характеризується стійкістю і водночас динамічністю руху свідомості, спрямованого на створення в уяві власних цінностей з подальшою їх трансформацією у процесі діяльності. Отже, стратегія формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності має будуватись на основі їх ціннісних орієнтирів з урахуванням особистісних естетичних уподобань, які можуть підлягати як переоцінці, так і видозміненню власного ставлення до них.

Аналіз результатів проведення констатувального експерименту надав змогу з'ясувати, що досконалість вокально-технічної підготовленості і міра здатності студентів адаптуватись до дії стресорів в умовах сценічної діяльності не тільки покращуються у процесі навчання в закладі вищої освіти, а й демонструють позитивну динаміку з плином часу в ході прилюдної інтерпретації музичних творів.

Натомість, у результаті проведення констатувального експерименту не було виявлено жодної закономірності «стихійного» покращення якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації, яка надала б змогу її використати при розробці методики цілеспрямованого формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності. Враховуючи цю обставину, а також прояв найгірших результатів саме за показниками «точність відтворення нотного тексту вокальних творів» та «точність відтворення літературного тексту вокальних творів» вважалось за доцільне звузити спектр пошуків ефективних форм і методів удосконалення досліджуваного феномену завдяки віднайденню перспективних ідей покращення якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації. Для цього було взято за аксіому положення Т. Юник, що якісне запам'ятовування тексту музичного твору складає основу підготовленості студентів до прилюдних виступів [19, 10]. Саме тому, для віднайдення таких ідей, які б забезпечили покращення якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації, було розроблено анкету закритого дихотомічного типу. Відповіді на питання анкети надавали всі учасники констатувального експерименту по завершенні сценічного виступу. Ним було охоплено 88 осіб, яких, відповідно до навчання у певному виші, було розподілено на три групи. Учасники всіх груп (перша група — 34 студенти Українського державного університету ім. М. П. Драгоманова, друга група — 28 студентів Бердянського педагогічного університету, третя група — 26 студентів Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка) добровільно надали відповіді на запитання запропонованої анкети.

Обробка отриманих відповідей на перше запитання анкети «Чи вчите Ви нотний текст вокального твору по фрагментах?» показала, що

позитивні відповіді з 34 анкетованих студентів першої групи надали 31 особа, тобто 91,2% респондентів, а негативні — 3 особи, тобто 8,8% респондентів. На друге запитання цієї анкети «Чи вчите Ви літературний текст вокального твору по фрагментах?» було отримано такі відповіді: «Так» — 26 (76,5%) осіб, а «Ні» — 8 (23,5%) осіб.

28 учасників другої групи на перше запитання цієї анкети «Чи вчите Ви нотний текст вокального твору по фрагментах?» надали такі відповіді:

- 23 особи відповіли «Так», що становить 82,1%;
- 5 осіб відповіли Ні», що становить 17,9%.

На друге запитання цієї анкети «Чи вчите Ви літературний текст вокального твору по фрагментах?» від 28 учасників другої групи було отримано такі відповіді: «Так» — 22 (78,6%) особи, а «Ні» — 6 (21,4%) осіб.

Результати отриманих відповідей від 26 учасників третьої групи на перше запитання запропонованої анкети «Чи вчите Ви нотний текст вокального твору по фрагментах?» показали, що позитивні відповіді надали 22 респонденти, що становить 84,6%, а негативні — 4 респонденти, що становить 15,4%. На друге запитання цієї анкети «Чи вчите Ви літературний текст вокального твору по фрагментах?» було отримано такі відповіді від учасників цієї третьої групи: «Так» — 19 (73,1%) осіб, а «Ні» — 7 (26,9%) осіб.

Отже, результати анкетування засвідчили, що більшість студентів-вокалістів у процесі підготовки концертної програми до сценічної інтерпретації для досягнення високої якості знання як нотного, так і літературного тексту вокальних творів вивчають їх по фрагментах.

Обробка отриманих відповідей на третє запитання запропонованої анкети «Чи вчите Ви доволіно нотний текст вокального

твору?» показала, що позитивні відповіді з 34 респондентів першої групи надали 16 осіб, тобто 47,1% анкетованих студентів, а негативні — 18 осіб, тобто 52,9% анкетованих студентів. На четверте запитання цієї анкети «Чи запам'ятовуєте Ви мимовільно нотний текст вокального твору?» було отримано такі відповіді: «Так» — 18 (52,9%) респондентів, а «Ні» — 16 (47,1%) респондентів. На п'яте та шосте запитання запропонованої анкети («Чи вчите Ви доволіно літературний текст вокального твору?»; «Чи запам'ятовуєте Ви мимовільно літературний текст вокального твору?») було отримано наближені результати відповідей до попередніх. Зокрема, на п'яте запитання 15 (44,1%) осіб відповіли «Так» і 19 (55,9%) — «Ні», а на шосте — 19 (55,9%) осіб «Так» і 15 (44,1%) — «Ні».

Результати отриманих відповідей на третє запитання запропонованої анкети «Чи вчите Ви доволіно нотний текст вокального твору?» показали, що стверджувальні відповіді з 28 респондентів другої групи надали 16 осіб (57,1%), а негативні — 12 осіб (42,9%). На четверте запитання цієї анкети «Чи запам'ятовуєте Ви мимовільно нотний текст вокального твору?» було отримано такі відповіді: «Так» — 18 (64,3%) анкетованих студентів, а «Ні» — 10 (35,7%) анкетованих студентів. На п'яте та шосте запитання запропонованої анкети («Чи вчите Ви доволіно літературний текст вокального твору?»; «Чи запам'ятовуєте Ви мимовільно літературний текст вокального твору?») було отримано наближені результати відповідей до попередніх. Зокрема, на п'яте запитання 14 (50,0%) осіб відповіли «Так» і 14 (50,0%) — «Ні», а на шосте — 13 (46,4%) осіб «Так» і 15 (53,6%) — «Ні».

26 респондентів третьої групи на третє запитання цієї анкети «Чи вчите Ви доволіно нотний текст вокального твору?» надали такі відповіді:

- 12 особи відповіли «Так», що становить 46,2%;
- 14 осіб відповіли «Ні», що становить 53,8%.

На четверте запитання цієї анкети «Чи запам'ятовуєте Ви мимовільно нотний текст вокального твору?» від 26 учасників третьої групи було отримано такі відповіді: «Так» — 14 (53,8%) особи, а «Ні» — 12 (46,2%) осіб. На п'яте та шосте запитання запропонованої анкети («Чи вчите Ви довільно літературний текст вокального твору?»; «Чи запам'ятовуєте Ви мимовільно літературний текст вокального твору?») було отримано наближені результати відповідей до попередніх. Зокрема, на п'яте запитання 13 (50,0%) осіб відповіли «Так» і 13 (50,0%) — «Ні», а на шосте — 11 (42,3%) осіб «Так» і 15 (57,7%) — «Ні».

Отже, результати анкетування засвідчили, що студенти-вокалісти у процесі підготовки концертної програми до сценічної інтерпретації для досягнення високої якості знання нотного та літературного тексту вокальних творів застосовують як довільну, так і мимовільну форми їх запам'ятовування.

Обробка отриманих відповідей респондентами першої групи на останні чотири (7, 8, 9 та 10) запитання запропонованої анкети («Чи відтворюєте Ви довільно нотний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?»; «Чи відтворюєте Ви мимовільно нотний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?»; «Чи відтворюєте Ви довільно літературний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?»; «Чи відтворюєте Ви мимовільно літературний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?») показала, що:

- позитивні відповіді на сьоме запитання з 34 анкетованих студентів першої групи надали 27 осіб, що становить 79,4%, а негативні — 7 осіб, що становить 20,6%;

- позитивні відповіді на восьме запитання з 34 респондентів цієї групи надали 8 осіб, що становить 23,5%, а негативні — 26 осіб, що становить 76,5%;

- позитивні відповіді на дев'яте запитання з 34 анкетованих студентів першої групи надали 25 осіб, що становить 73,5%, а негативні — 9 осіб, що становить 26,5%;

- позитивні відповіді на десяте запитання з 34 респондентів цієї (першої) групи надали 9 осіб, що становить 26,5%, а негативні — 25 осіб, що становить 73,5%.

Результати отриманих відповідей респондентами другої групи на останні чотири (7, 8, 9 та 10) запитання запропонованої анкети («Чи відтворюєте Ви довільно нотний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?»; «Чи відтворюєте Ви мимовільно нотний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?»; «Чи відтворюєте Ви довільно літературний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?»; «Чи відтворюєте Ви мимовільно літературний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?») показали, що:

- на сьоме запитання з 28 анкетованих студентів другої групи надали 20 осіб стверджувальну відповідь «Так», що становить 71,4%, а негативну «Ні» — 8 осіб, що становить 28,6%;

- на восьме запитання з 28 респондентів цієї групи надали 8 осіб стверджувальну відповідь «Так», що становить 28,6%, а негативну «Ні» — 20 осіб, що становить 71,4%;

- на дев'яте запитання з 28 анкетованих студентів другої групи надали 22 особи стверджувальну відповідь «Так», що становить 78,6%, а негативну «Ні» — 6 осіб, що становить 21,4%;

- на десяте запитання з 28 респондентів цієї (другої) групи надали 7 осіб стверджувальну відповідь «Так», що становить 25,0%, а

негативну «Ні» — 21 особа, що становить 75,0%.

Обробка отриманих результатів анкетування на останні чотири (7, 8, 9 та 10) запитання запропонованої анкети («Чи відтворюєте Ви довільно нотний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?»; «Чи відтворюєте Ви мимовільно нотний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?»; «Чи відтворюєте Ви довільно літературний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?»; «Чи відтворюєте Ви мимовільно літературний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?») від респондентів третьої групи показала, що:

- позитивні відповіді на сьоме запитання з 26 анкетованих студентів надали 20 осіб, що становить 76,9%, а негативні — 6 осіб, що становить 23,1%;

- позитивні відповіді на восьме запитання з 26 респондентів цієї групи надали 7 осіб, що становить 26,9%, а негативні — 19 осіб, що становить 73,1%;

- позитивні відповіді на дев'яте запитання з 26 анкетованих студентів надали 22 особи, що становить 84,6%, а негативні — 4 особи, що становить 15,4%;

- позитивні відповіді на десяте (останнє) запитання з 26 респондентів цієї (третьої) групи надали 5 осіб, що становить 19,2%, а негативні — 21 особа, що становить 80,8%.

Отже, відповіді респондентів на останні чотири запитання запропонованої анкети засвідчили, що студенти-вокалісти у процесі вокально-сценічної діяльності для досягнення високої результативності відтворення засвоєної нотної та літературної інформації музичних творів застосовують як довільну, так і мимовільну форми репрезентації її кодів у довгостроковій пам'яті.

Разом з тим, в результаті зіставлення цих відповідей з їх

відповідями на попередні запитання (третє, четверте, п'яте і шосте) та оперуючи досягненнями сучасної психології в аспектах довільної/мимовільної форм запам'ятовування і відтворення інформації, де першій (довільній) формі властиве її заучування і відтворення завдяки цілеспрямованим вольовим зусиллям, а другій (мимовільній) — «автоматичне», яке характеризується не тільки відсутністю вольових зусиль з боку суб'єктів, спрямованих на запам'ятовування та відтворення матеріалу, а й відсутністю спеціальних мнемічних завдань, було зроблено висновки:

1) готовність студентів-вокалістів до сценічної діяльності залежить від уміння доцільно використовувати досягнення психологічної науки стосовно довільної та мимовільної форм запам'ятовування і відтворення інформації;

2) у теорії та методиці музичного навчання немає розробленої методики раціонального використання довільної і мимовільної форм запам'ятовування нотного та літературного тексту вокальних творів, а також застосування цих форм під час їх сценічного відтворення, що негативно відображається на процесі цілеспрямованого формування готовності студентів-вокалістів до прилюдної інтерпретації музичних творів.

Таким чином, було звужено спектр пошуків перспективних ідей, реалізація яких надала змогу досягти бажаної мети. Послугуючись науковими здобутками О. Запорожця [9, 145-167], П. Зінченка [10, 523-544], А. Смірнова [17, 410-417], Д. Юника [18, 79] та інших вчених стосовно залежності довільного й мимовільного запам'ятовування або відтворення інформації від внутрішніх і зовнішніх обставин організації суб'єктом означеного процесу, було висунуто дві гіпотези.

Зміст першої гіпотези зводився до того, що точність відтворення нотного та літературного тексту вокальних творів підвищиться якщо:

- довільно запам'ятований нотний та літературний текст вокальних творів під час підготовки концертної програми буде відтворюватись у процесі сценічної діяльності тільки довільно;

- мимовільно запам'ятований нотний та літературний текст вокальних творів під час підготовки концертної програми буде відтворюватись у процесі сценічної діяльності тільки мимовільно.

Відповідно до змісту другої гіпотези було висунуто припущено, що точність відтворення нотного та літературного тексту вокальних творів підвищиться за умови застосування змішаної форми його запам'ятовування та відтворення.

Проведення пошукової роботи вимагало розробки шести груп пробних педагогічних настанов для експериментальної перевірки дієздатності висунутих гіпотез.

Зміст першої групи педагогічних настанов зводився до того, що студентам для покращення якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації рекомендувалось:

1) розмежувати нотний та літературний текст вокального твору на «відносно самостійні» фрагменти;

2) довільно заучувати нотний та літературний текст кожного фрагменту вокального твору методом повторення;

3) у процесі виконання (творчої інтерпретації) кожного фрагменту вокального твору відтворювати запам'ятований нотний та літературний його текст тільки довільно:

4) об'єднуючи такі «відносно самостійні» фрагменти вокального твору у цілісне утворення, досягти безпомилкового довільного відтворення запам'ятованого нотного та літературного його тексту;

5) під час репетиційних та сценічних виступів застосовувати тільки довільне відтворення запам'ятованого нотного та літературного тексту вокального твору.

Зміст другої групи педагогічних настанов передбачав таку ж алгоритмічну побудову процесу роботи над вокальним твором. Різниця заключалась лише у мимовільній, а не довільній формі запам'ятовування та відтворення нотного й літературного тексту вокального твору. Оперуючи досягненнями психологічної науки стосовно того, що «... мимовільно запам'ятовується, перш за все, та інформація, яка сприяє або перешкоджає досягненню мети» [18, 79], нами було запропоновано застосовувати діючі обидва методи її опанування — як в результаті реального співу, так і в результаті «ідеомоторного співу», адже саме другий метод засвоєння та відтворення матеріалу надає змогу досягти бажаного результату завдяки різноманітним реакціям студента-вокаліста на уявлену інформацію [10, 523-544; 17, 410-417]. Отже, зміст другої групи педагогічних настанов зводився до того, що студентам для покращення якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації рекомендувалось:

1) розмежувати нотний та літературний текст вокального твору на «відносно самостійні» фрагменти;

2) мимовільно заучувати нотний та літературний текст кожного фрагменту вокального твору методом повторення;

3) у процесі виконання (творчої інтерпретації) кожного фрагменту вокального твору відтворювати запам'ятований нотний та літературний його текст тільки мимовільно:

4) об'єднуючи такі «відносно самостійні» фрагменти вокального твору у цілісне утворення, досягти безпомилкового мимовільного відтворення запам'ятованого нотного та літературного його тексту;

5) під час репетиційних та сценічних виступів застосовувати тільки мимовільне відтворення запам'ятованого нотного та літературного тексту вокального твору.

Зміст третьої групи педагогічних настанов зводився до того, що студентам для покращення якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації рекомендувалось:

1) розмежувати нотний та літературний текст вокального твору на «відносно самостійні» фрагменти;

2) довільно заучувати нотний та літературний текст кожного фрагменту вокального твору методом повторення;

3) у процесі виконання (творчої інтерпретації) кожного фрагменту вокального твору відтворювати запам'ятований нотний та літературний його текст тільки мимовільно:

4) досягти безпомилкового мимовільного відтворення запам'ятованого нотного та літературного його тексту, об'єднуючи такі «відносно самостійні» фрагменти вокального твору у цілісне утворення;

5) під час репетиційних та сценічних виступів застосовувати тільки мимовільне відтворення запам'ятованого нотного та літературного тексту вокального твору.

Зміст четвертої групи педагогічних настанов зводився до того, що студентам для покращення якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації рекомендувалось:

1) розмежувати нотний та літературний текст вокального твору на «відносно самостійні» фрагменти;

2) мимовільно заучувати нотний та літературний текст кожного фрагменту вокального твору методом повторення;

3) у процесі виконання (творчої інтерпретації) кожного фрагменту вокального твору відтворювати запам'ятований нотний та літературний його текст тільки довільно:

4) досягти безпомилкового довільного відтворення запам'ятованого нотного та літературного його тексту, об'єднуючи такі

«відносно самостійні» фрагменти вокального твору у цілісне утворення;

5) під час репетиційних та сценічних виступів застосовувати тільки довільне відтворення запам'ятованого нотного та літературного тексту вокального твору.

Зміст п'ятої групи педагогічних настанов зводився до того, що студентам для покращення якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації рекомендувалось:

1) розмежувати нотний та літературний текст вокального твору на «відносно самостійні» фрагменти;

2) довільно заучувати нотний та літературний текст кожного фрагменту вокального твору методом повторення;

3) у процесі виконання (творчої інтерпретації) кожного фрагменту вокального твору відтворювати запам'ятований нотний та літературний його текст як мимовільно, так і довільно;

4) об'єднуючи такі «відносно самостійні» фрагменти вокального твору у цілісне утворення, досягти безпомилкового як довільного, так і мимовільного відтворення запам'ятованого нотного та літературного його тексту;

5) під час репетиційних та сценічних виступів застосовувати як довільне, так і мимовільне відтворення запам'ятованого нотного та літературного тексту вокального твору.

Зміст шостої групи педагогічних настанов зводився до того, що студентам для покращення якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації рекомендувалось:

1) розмежувати нотний та літературний текст вокального твору на «відносно самостійні» фрагменти;

2) довільно заучувати нотний та літературний текст кожного фрагменту вокального твору методом повторення;

3) у процесі виконання (творчої інтерпретації) кожного фрагменту вокального твору відтворювати запам'ятований нотний та літературний його текст мимовільно, спрямовуючи увагу на художньо-естетичні виконавські компоненти (побудову мелодико-інтонаційної лінії, гнучкість її фразового розвитку, образність тощо);

4) для досягнення впевненості у високій якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації спрямовувати увагу тільки на довільно запам'ятовані «початкові пункти» угруповань нотного та літературного тексту будь-якого фрагменту вокального твору у процесі його репетиційного виконання (творчої інтерпретації);

5) об'єднуючи такі «відносно самостійні» фрагменти вокального твору у цілісне утворення, досягти безпомилкового мимовільного відтворення запам'ятованого нотного та літературного його тексту, допускаючи інколи спрямування уваги тільки на довільно запам'ятовані «початкові пункти» їх угруповань;

6) під час репетиційних та сценічних виступів застосовувати тільки мимовільне відтворення довільно запам'ятованого нотного та літературного тексту вокального твору, спрямовуючи увагу на художньо-естетичні виконавські компоненти (побудову мелодико-інтонаційної лінії, гнучкість її фразового розвитку, образність тощо).

Ефективність впровадження запропонованих педагогічних настанов у практичну діяльність студентів-вокалістів перевірялась експериментально. Якість підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації замірялась за показниками:

- 1) точність відтворення нотного тексту вокальних творів;
- 2) точність відтворення літературного тексту вокальних творів.

Всіх учасників пошукового експерименту було рівномірно розподілено на три групи з урахуванням зафіксованих результатів вокально-сценічної діяльності за означеними показниками перед його

проведенням. Обробка даних контрольних замірів досліджуваного феномену здійснювалась за технологією, за якою всі отримані дані набували такої форми, що підлягали математичному обчисленню без застосування спеціальних технічно-вимірювальних пристроїв, тобто вони мали кількісне (цифрове) відображення. Саме тому показники якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації визначались таким чином:

- кожна помилка в точності відтворення нотного тексту вокального твору прирівнювалась до 1 бала;

- кожна помилка в точності відтворення літературного тексту вокального твору також прирівнювалась до 1 бала.

Узагальнені результати кінцевих контрольних замірів якості підготовки вокальних творів до прилюдної інтерпретації в усіх учасників та їх зіставлення з початковими показниками засвідчили недієздатність висунутої першої гіпотези стосовно того, що точність відтворення нотного та літературного тексту вокальних творів підвищиться якщо:

- довільно запам'ятований нотний та літературний текст вокальних творів під час підготовки концертної програми буде відтворюватись у процесі сценічної діяльності тільки довільно;

- мимовільно запам'ятований нотний та літературний текст вокальних творів під час підготовки концертної програми буде відтворюватись у процесі сценічної діяльності тільки мимовільно.

Ефективною виявилась друга гіпотеза, зміст якої зводився до того, що точність відтворення нотного та літературного тексту вокальних творів підвищиться за умови застосування змішаної форми його запам'ятовування та відтворення. Натомість, застосування третьої групи педагогічних настанов надало змогу помірно підвищити готовність студентів-вокалістів до сценічної діяльності. Найвищу динаміку сформованості означеного феномену продемонстрували

студенти, які впроваджували у навчальний процес шосту групу педагогічних настанов.

Таким чином, результати проведення пошукового експерименту надали змогу зробити такі **ВИСНОВКИ**:

1) перспективним напрямом удосконалення процесу формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності є покращення якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації;

2) ефективними формами і методами вдосконалення досліджуваного феномену вбачаються ті, які надають змогу застосовувати довільну форму запам'ятовання нотного й літературного тексту, а у процесі його відтворення (творчої інтерпретації) — змішану (мимовільну, спрямовуючи увагу на художньо-естетичні виконавські компоненти — побудову мелодико-інтонаційних ліній, гнучкість їх фразового розвитку, образність тощо — та інколи, навіть, довільну, але тільки на довільно запам'ятовані «початкові пункти» угруповань нотного та літературного тексту будь-якого фрагменту вокального твору);

3) виявлені ефективні форми і методи вдосконалення процесу підготовки програми музичних творів до прилюдної інтерпретації доцільно використовувати у розробці методики цілеспрямованого формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності.

Література:

1. Авазашвили М.Д. (1989), Проблема подготовки педагогических кадров в условиях музыкального вуза: автореф. дисс. на соискание учён. степени д-ра пед. наук и искусствоведения: 13.00.01, 17.00.02. Тбилиси, 1989. 52 с.

2. Антонюк В.Г. (2007), Вокальна педагогіка (сольний спів):

підруч. Київ: Віпол, 2007. 174 с.

3. Булат Т.П. (1980), Украинский романс. Проблемы развития и стиля: автореф. дисс. на соискание учён. степени д-ра искусствоведения: 17.00.02. Киев, 1980. 47 с.

4. Вотріна В.В. (2001), Мистецтво співу і вокальна методика М. Е. Донець-Тессейр. Київ, 2001. 271 с.

5. Герсамия И. (1988), Проблемы психологии творчества певца: дисс. ... д-ра искусствоведения, психол. наук: 17.00.02, 19.00.01. Тбилиси, 1988. 260 с.

6. Гребенюк Н.Є. (2000), Вокально-виконавська творчість: дис. ... д-ра мистецтвознавства: 17.00.03. Київ, 2000. 370 с.

7. Дмитриев Л.Б. (2007), Основы вокальной методики: учеб. пособ. Москва: Музыка, 2007. 368 с.

8. Євтушенко Д., Михайлов-Сидоров М. (1963), Питання вокальної педагогіки (історія, теорія, практика). Київ: Мистецтво, 1963. 338 с.

9. Запорожец А.В. (1986), Избранные психологические труды: в 2 т. Т. 2: Развитие произвольных движений. Москва: Педагогика, 1986. 296 с.

10. Зинченко П.И. (1961), Непроизвольное запоминание. Москва: АПН РСФСР, 1961. 561 с.

11. Киквадзе С.С. (1987), Вокальное исполнительство как творческий процесс: автореф. дисс. на соискание учён. степени канд. искусствоведения: 17.00.02. Тбилиси, 1987. 24 с.

12. Лабінцева Л.П. (2007), Формування вокально-хорової майстерності в процесі фахової підготовки майбутніх учителів музики: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Луганськ, 2007. 262 с.

13. Люш Д. (1988), Развитие и сохранение певческого голоса. Киев: Музична Україна, 1988. 144 с.

14. Мадишева Т.П. (1994), Про співвідношення мовної та музичної інтонації у вокальному виконавстві (до питання виконання іншомовної вокальної музики): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: 17.00.02. Київ, 1994. 23 с.

15. Маруфенко О.В. (2006), Формування вокально-слухових навичок майбутнього вчителя музики: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Суми, 2006. 218 с.

16. Матвєєва О. (2010), Методика формування вокально-виконавської надійності у майбутніх учителів музики: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Бердянськ, 2010. 243 с.

17. Смирнов А.А. (1966), Проблемы психологии памяти. Москва: Просвещение, 1966. 426 с.

18. Юник Д. (2009), Виконавська надійність музикантів: зміст, структура і методика формування: монографія. Київ: ДАКККІМ, 2009. 338 с.

19. Юник Т. (1996), Вдосконалення методики запам'ятовування музичного тексту як засіб розвитку виконавської майстерності студентів-піаністів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 1996. 18 с.

20. Юцевич Ю. (1998), Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу: навч.-метод. посіб. Київ, 1998. 158 с.

References:

1. Avazashvili M.D. (1989), The problem of training teachers in the conditions of a music university: Doctor of Pedagogical Sciences and Art History. Abstract of Thesis. Tbilisi, 1989. 52 p. (in Russian).

2. Antoniuk V.H. (2007), Vocal pedagogy (solo singing) : a textbook. Kyiv: Vipol, 2007. 174 p. (in Ukrainian).

3. Bulat T.P. (1980), Ukrainian romance. Problems of development

and style: Doctor of Art History. Abstract of Thesis. Kyiv, 1980. 47 p. (in Russian).

4. Votrina V.V. (2001), The art of singing and vocal technique M. E. Donets-Tesseir. Kyiv, 2001. 271 p. (in Ukrainian).

5. Gersamia I. (1988), Problems of the psychology of the singer's creativity: Doctor of Art History, Psychological Sciences. Thesis. Tbilisi, 1988. 260 p. (in Russian).

6. Grebenyuk N.E. (2000), Vocal and performing creativity: Doctor of Pedagogical Sciences. Thesis. Kyiv, 2000. 370 p. (in Ukrainian).

7. Dmitriev L.B. (2007), Fundamentals of vocal technique: study guide. Moskva: Muzyka, 2007. 368 p. (in Russian).

8. Yevtushenko D., Mykhailov-Sydorov M. (1963), Issues of vocal pedagogy (history, theory, practice). Kyiv: Mystetstvo, 1963. 338 p. (in Ukrainian).

9. Zaporozhets A.V. (1986), Selected psychological works: in 2 volumes. Volume 2: Development of voluntary movements. Moskva: Pedagogika, 1986. 296 p. (in Russian).

10. Zinchenko P.I. (1961), Involuntary memorization. Moskva: APN RSFSR, 1961. 561 p. (in Russian).

11. Kikvadze S.S. (1987), Vocal performance as a creative process: Ph.D. in Art History. Abstract of Thesis. Tbilisi, 1987. 24 p. (in Russian).

12. Labintseva L.P. (2007), Formation of vocal and choral skills in the process of professional training of future music teachers: Ph.D. in Pedagogical Sciences. Thesis. Luhansk, 2007. 262 p. (in Ukrainian).

13. Lyush D. (1988), Development and preservation of the singing voice. Kiev: Muzichna Ukraïna, 1988. 144 p. (in Russian).

14. Madysheva T.P. (1994), About the ratio of speech and musical intonation in vocal performance (on the question of performance of foreign vocal music): Ph.D. in Art History. Abstract of Thesis. Kyiv, 1994. 23 p. (in

Ukrainian).

15. Marufenko O.V. (2006), Formation of vocal and auditory skills of the future music teacher: Ph.D. in Pedagogical Sciences. Thesis. Sumy, 2006. 218 p. (in Ukrainian).

16. Matveeva O. (2010), Methodology of formation of vocal performance reliability in future music teachers: Ph.D. in Pedagogical Sciences. Thesis. Berdyansk, 2010. 243 p. (in Ukrainian).

17. Smirnov A.A. (1966), Problems of the psychology of memory. Moskva: Prosveshchenie, 1966. 426 p. (in Russian).

18. Yunyk D. (2009), Performance reliability of musicians: content, structure and method of formation: monograph. Kyiv: DAKKKiM, 2009. 418 p. (in Ukrainian).

19. Yunyk T. (1996), Improvement of the method of memorizing the musical text as a means of developing the performance skills of student pianists: Ph.D. in Pedagogical Sciences. Abstract of Thesis. Kyiv, 1996. 18 p. (in Ukrainian).

20. Yutsevych Yu. (1998), Theory and methods of formation and development of the singing voice: educational and methodological manual. Kyiv, 1998. 158 p. (in Ukrainian).

Citation: Yao Jiali (2022). PROSPECTIVE DIRECTIONS FOR IMPROVING THE PROCESS OF FORMING THE READINESS OF VOCALIST STUDENTS TO THE STAGE ACTIVITY. Frankfurt. TK Meganom LLC. Paradigm of knowledge. 3(53). doi: 10.26886/2520-7474.3(53)2022.6

Copyright Yao Jiali ©. 2022. This is an openaccess article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.